

2022 LæringsCentret

**Pædagogisk Lærings-
CenterForenings Pris 2022**

Klods Hans Prisen 2022

Selskabet for Børnelitteratur, IBBY Danmark har i år valgt at indstille tre forskellige kandidater til Klods Hans-prisen, som hvert år uddeles til en person, en institution eller en gruppe, der med entusiasme og nytænkning har gjort en særlig indsats for børne- og ungdomslitteraturen. De nominerede til Klods Hans-prisen 2022 er:

- * Manuskriptsolen for Børnefiktion v/Elin Algreen-Petersen og Dennis Glintborg
- * Løvehjertefestival v/Line Leonhardt
- * Albus Festival v/Aarhus Kommunes Biblioteker.

Klods Hans-prisen uddeles på Bellascenen på Bogforum lørdag 5.11 kl. 13.

Tillykke til de nominerede!

Sidste års modtager af Klods Hans Prisen Nadia Mansour.

Helmut på flugt

Helmut på flugt af illustratoren og forfatteren Line Jensen er en historie set gennem øjnene på den tyske dreng Helmut og hans lillesøster. De kommer til Oksbøl i Vestjylland i slutningen af 2. verdenskrig. De er flygtet fra Den røde Hær og et ødelagt Tyskland. I lejren boede der fra 1945-1949 ca. 35.000 tyskere, hovedsageligt kvinder og børn. Læg godt mærke til Line Jensen, der allerede har flere ting bag sig, bl.a. *Tove – en lille digter* (2020), debutbogen fra 2016 *Hver dag starter forfra* og *Det store regnestykke* (2019).

Helmut på flugt udgives i samarbejde med museet FLUGT – Refugee Museum of Denmark, der åbnede i sommeren 2022.

POV – en mediepædagogisk grundmetode

POV (Point Of View) er en enkel metode til produktiv læring med film, målrettet elever og lærere fra 4.-10. klasse. Materialet er velegnet til større produktionsforløb, kort fiktion og dokumentar, udarbejdet af Erik Bjerre, Casper Munkgaard og Ditte Mejlhede, mens POV-metoden er udviklet af Erik Bjerre. Portalen gentænker film- og medieundervisningen og formidler det grundlæggende filmhåndværk og teknologiforståelse på en enkel måde. POV anviser samtidig, hvordan digital medieproduktion kan indgå i alle skolens fagområder. Portalen bliver en central del af undervisningsmaterialerne på Filmcentralen. Man kan oprette sig som bruger af portalen ved Aarhus Kommunes Biblioteker.

Indhold

Opslagstavlen2

Leder3

Julen giver PLC mulighed for at understøtte det fælles vi4

Jule-rebus6

PLCF Prisen 2022.....9

Kære Mette 10

Jeg har altid syntes det var sjovt at kradse lidt i overfladen 12

Med indsigt, hjerteblod og glimt i øjet..... 18

Værklister 19

Årets plakat..... 20

Julekonkurrence 22

Tid til julehistorier 24

Materialer om julen 26

Jeg har lige læst..... 27

Den Store H.C. Andersen Eventyrbog

Stort, pragtfuldt billedværk, hvor 89 illustratører fra Dansk Forfatterforening hver fortolker en udvalgt tekst fra 89 eventyr, skrevet af H.C. Andersen. Hvert opslag i bogen præsenterer et nyt Andersen-eventyr i form af eventyrets titel, et udvalgt citat og en illustrators unikke fortolkning af eventyret. Bagest i bogen kan man finde opgaver, råd og inspiration til selv at give sig i kast med at illustrere H.C. Andersen.

Med forord af Niels Bjørn Friis, Museumsinspektør ved Odense Bys Museer / H.C. Andersens Hus

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: plcf@outlook.dk

PLCF administration
Annoncer og ekspedition
Inge Von Essen
plcfadm@outlook.dk
Tel: 40813123

Redaktør
Eline Mørch Jensen
Weysesgade 9, 2100 København Ø
Tel: 2171 7027
eline.moerch@gmail.com

FU Formand
Marlene Møller Drost
marlenedrost@gmail.com

Næstformand
Runa Petersen
Rune.B.Petersen@outlook.dk

Kasserer
Dan Damsø
plcf@damsøemail.dk

Birgitte Barfoed-Høj
Birg1942@rksit.dk

Karin Kjeldsen
kjeldsen.karin@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Bjerring Larsen
jannebjerring@gmail.com

Merete Jørgensen
merete@mail.dk

Pensionistgruppen
Formand Stig Bergmann
Stokkemarkevej 19, 2730 Herlev
stig.bergmann@gmail.com

Kontingent: Opkræves én gang årligt i januar.
Abonnement kr. 775,- ekskl. moms.

Næste nummer af LæringsCentret udkommer primo januar 2023.

Udkommer 6 gange årligt. Oplag 1.300
ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion
CS Grafisk A/S

Deadlines:
Nr. 1: 1.dec (udkommer primo januar 2023)
Nr. 2: 1. feb (udkommer primo marts 2023)
Nr. 3: 1. april (udkommer primo maj 2023)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke nødvendigvis redaktionens og/eller PLCfs synspunkter.

Medlemskab:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Kontingent: Opkræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Flytning, navneskift m.v.:
plcfadm@outlook.dk

Forside-illustration af Charlotte Pardi

Lysglimt i en kold tid

Årets sidste nummer af LæringsCentret står i hyldestens tegn! På årsmødet uddeles nemlig Pædagogisk LæringsCenterForenings Pris til en dansk forfatter eller illustratør. Således også i år, hvor foreningen igen har den udsøgte ære, at honorere en særdeles dygtig én af slagsen. PLCF’s prisudvalg har haft en god og grundig proces med at udvælge årets prismodtager, årets plakat er fremstillet og portrættet af prismodtageren skrevet – begge dele afsløres på festaftenen og kan købes via vores hjemmeside.

”Det er en kold tid, som vi lever i” skrev nationalskalden Kim Larsen i 1978. Et år og årti, der var præget af den kolde krig, der holdt øst og vest adskilt i årevis med mange svære konsekvenser for befolkningerne på det europæiske kontinent. I år fik vi desværre atter krig i Europa. En krig, som på flere måder også giver genklang i Danmark og i den danske folkeskole. Hurtigt åbnede vi vore skoler og hjerter, og bød de ukrainske børn og unge velkommen. Kommuner, forlag og danske lærere gjorde deres yderste for at finde egnede materialer, og fandt ressourcer frem, hvor man ikke troede det var muligt. En kæmpe indsats af alle, der vidner om både fleksibilitet og en ægte vilje til at hjælpe, når det brænder på.

Denne fleksibilitet er nu igen efterspurgt, hvor der er blevet skruet ned til 19 grader i klasseværelserne. Der er blevet lagt mere bevægelse ind i løbet af skoledagen og mormors hjemmestrikkede uldsokker er blevet fundet frem.

Midt i den barske virkelighed, var der også masser af lysglimt i 2022: PLC-området fik en ny Bekendtgørelse, hvor litteraturen igen fik en berettiget og vigtig plads. Netop nu er vejledningen til Bekendtgørelsen i proces. En vejledning, som vi håber er praksisnær og vil skabe god synergi med Bekendtgørelsen.

Det var også i år, at læsevaneundersøgelsen ”Børn og Unges læsning, 2021” så dagens lys med sine anbefalinger til den enkelte skolebibliotekar og PLC. Børnene vil fortsat gerne læse, selvom vanerne har ændret sig lidt: YouTube, SoMe og e-bøger har vundet indpas – men bogen lever heldigvis i bedste velgående. Dog er der brug for den gode samtale med skolebibliotekaren. Så frem med elevsamtaler, læseklubber, højtlesning og alt det I gør i forvejen. Inspirér hinanden - gerne på PLCF’s Facebook side, et fantastisk forum for videndeling og inspiration.

Hvad kan vi se frem til i 2023?

Når vejledningen til Bekendtgørelsen ser dagens lys, vil vi som forening søge at brede den ud til jer alle. Som altid vil PLCF kredsene afholde udbytterige konferencer, som vi opfordrer alle til at deltage i. Her er der mulighed for at blive opdateret og opkvalificeret i forhold til PLC-arbejdet og en mulighed for videndeling på tværs af kommunerne.

UVM afholder PLC temadag i Vejle den 9. marts og i København den 16. marts. Konferencen er også en gylden mulighed for at dykke ned i den nye Bekendtgørelse på både leder- og PLC-vejleder plan. Når I læser dette, er der afholdt Folketingsvalg og en ny regering vil snart se dagens lys. Dermed er nye MFere på vej ind i Folketingets forskellige udvalg. Foreningen vil fortsætte dialogen både her og med andre relevante aktører, for at styrke PLC-området, hvor vi kan. Vi vil fortsat pleje de gode relationer til samarbejds-partnere, ligesom vi gerne vil have en konstruktiv dialog med alle jer - skolebibliotekaren, PLC-medarbejderen, vejlederen, lederen. I FU er vi altid åbne for feedback og dialog, og skulle du selv have lyst til at være aktiv i foreningen – ja, så kontakt os endelig!

Snart står julen for døren og en velfortjent ferie vinker forude. Du ønskes en glædelig jul og et godt nytår. Må 2023 være præget af lys, håb og fred.

Marlene Møller Drost

& Runa Barbara Petersen

Julen giver PLC mulighed for at understøtte det fælles vi

Af Dorthe Bøgh, PLC-vejleder og skolebibliotekar

På Arden skole spiller PLC-vejlederne en central rolle i de mange traditioner omkring julen – blandt andet den fælles pyntning af juletræ på skolebiblioteket.

Ifølge bekendtgørelsen §3 skal det pædagogiske læringscenter udvikle og understøtte undervisningsrelaterede aktiviteter for eleverne med fokus på at udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst. I en bred tolkning kan juleaktiviteter også tænkes ind her.

På skolens fælles klippe-klistre-dag omkring den 1. december har det gennem flere år på min skole været en fast tradition at PLC-vejlederne koordinerer en fælles udsmykning af vinduer mod gaden og pyntningen af det store fælles juletræ i Pædagogisk Læringscenter - skolebiblioteket. Der har været forskellige temaer med traditionelt dansk julepynt - julehjerter, flettede stjerner i forskellige udgaver, kræmmerhuse lavet af genbrugspapir osv. PLC motiverer og faciliterer ved at lave guide, købe materialer ind og vi formidler traditioner og historier om årets tema. Fx om det flettede rød-hvide julehjerte <https://www.bibelselskabet.dk/det-flettede-julehjerte-er-en-dansk-juletradition>.

PLC-vejlederen bliver også ofte opfordret til at deltage i dommerko-

mitéen, når udskolingsklasserne på klippe-klistre-dagen kærer den flottest udsmykkede klasseværelsesdør. Fælles udsmykning af skolen og skolebiblioteket er hyggeligt og giver både elever og personale fælles oplevelser, fordybelse og kreativ virkelyst.

Genbrugs-jul har været et tilbageven-

dende tema. Vi genbruger selvfølgelig juletræspynten år efter år, men også bøger kan genbruges. Det er utroligt - men sandt! - at vores bogjuletræ stod hele december uden at blive væltet. Måske medvirkede det endda til roligere adfærd i skolebiblioteket ...

Lucia og blind dates

Lucia-optøget var før corona en fast og smuk tradition på rigtig mange skoler rundt om i landet. Den genoptager vi helt sikkert på min skole i år og skolebibliotekaren formidler selvfølgelig legenden om Lucia den 13. december på Lucia dag. Opskriften på Luciabrød (Lusseboller) skal også kopieres og deles ud igen.

"Blind-date-with-a-book-in-december"

er en aktivitet, der både kan finde sted i december og på andre tider af året. Et år pakkede jeg biblioteksbøger ind i julegavepapir og satte dem på hylderne. Nu kunne man vælge en "boggave", pakke den ud, læse bogen og deltage i en konkurrence om at vinde en præmie for sit mod - altså modet til at turde læse en bog uden at have set forsiden først.

Udstillinger med julebøger, fremstilling af julepynt, oplæsning og julekonkurrence er også med til at styrke

fælleskabet. Igen i år vil jeg vælge bøger, som jeg på en papiropgave slører forside- og titlen på. Dagens bog udstilles et nyt sted hver dag. På den måde er der en hel lille skattejagt i gang for at kunne skrive den rigtige titel på opgavearket. Elever fra indskoling og mellemtrin deltager i konkurrencen. Før vi går på juleferie afleveres opgavearket og vinderen udtrækkes og kåres. Præmien er julegodter. Man må selvfølgelig hellere end gerne hjælpe hinanden og dele præmien, hvis man vinder - det er jo jul!

Til inspiration og/eller fri afbenyttelse:

Som indpakning til pris-indstikket får du med dette nummer af LæringsCentret en julebus, en julekonkurrence og gode ideer til materialer og julelæsning.

Jule-rebus

Julekonkurrence: Onsdag den 1. dec.

Julekonkurrence: Torsdag den 2. dec.

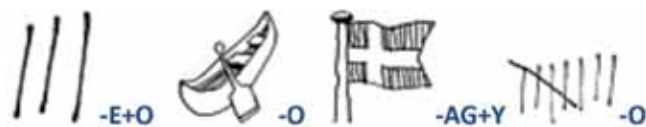
Julekonkurrence: Fredag den 3. dec.

Julekonkurrence: Mandag den 6. dec.

Julekonkurrence: Tirsdag den 7. dec.

Julekonkurrence: Onsdag den 8. dec.

Husk at
aflevere svararket
(med navn og klasse)
på skolebiblioteket
i dag!!

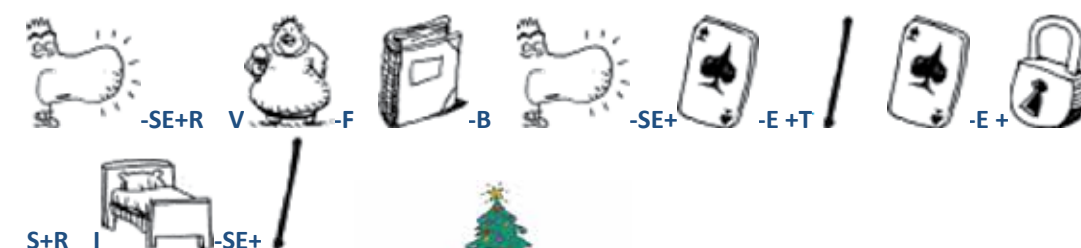
Julekonkurrence: Torsdag den 9. dec.

Julekonkurrence: Fredag den 10. dec.

Julekonkurrence: Mandag den 13. dec.

Julekonkurrence: Tirsdag den 14. dec.

Julekonkurrence: Onsdag den 15. dec.

Julekonkurrence: Torsdag den 16. dec.

Julekonkurrence: Fredag den 17. dec.

Bogstav-kend-skab

Et moderne læsesystem er langt mere end et afkodningssystem. I *Kom og læs* suppleres det fonologiske arbejde med oplæsning og samtale om litterære tekster, opdagende skrivning, stavning og masser af leg og bevægelse. På den måde får eleverne et solidt grundlag for deres begyndende læsning.

Kom og læs mere på
gyldendal-uddannelse.dk/Komoglaes-laesesystem

Fælles om at
læse forskelligt

 Gyldendal Grundskole
 @gyldendal_grundskole
 Gyldendal Uddannelse

GYLDENDAL

Mette Vedsø Pædagogisk LæringsCenter- Forenings Pris 2022

Foto: Ditte Bolt

Kære Mette

Du modtager Pædagogisk Lærings-Centers pris for hele dit forfatterskab. Når jeg dykker ned i dine fortællinger, oplever jeg, hvor stor og filosofisk en kunstner, du er!

Filosofi betyder *kærlighed til visdom*, og dine personer i fortællingerne er alle tænkere, der stræber efter at finde svar på, hvorfor tingene sker som de sker. Alle de indre diskussioner og spekulationer dine karakterer har med sig selv, vækker mange følelser og sætter gang i tænkningen hos læseren.

Emnerne skilsmisse, død, sorg, vold, mobning, kærlighed, pubertet - ja, stort set alle livets genvordigheder er - på godt og ondt - i spil. Og det er de ganske almindelige hverdagssituationer, du beskriver, hvor vi alle kan genkende os selv på en eller anden måde. Apropos dit filosofiske talent, vil jeg først nævne *Tove Tænker*, der beskriver de tanker og følelser Tove har, både i forholdet til kærligheden, venskaber og familien. På sidstnævnte området når Tove frem til, at det faktisk er et mirakel, at Tove er blevet til lige netop Tove. Igen rammer du plet med beskrivelsen af børns indre univers og følelser.

I *En pige med pigsko* handler det om skilsmisse. Pigens forældre skal skilles, og pigens sko bliver fordelt mellem dem. De triste hos moren og de sjove hos faren. Pigen er splittet, men for at "stå fast" og sige fra over for forældrene, ønsker hun sig et par pigsko. Der er rigtig meget symbolik at arbejde med i denne perle.

En som Hedvig handler om Ottos bekymringer over klimaet, flygtninge og fattigdom. Otto vil gerne redde hele verden og finder ud af, at naboen, Hedvig, vist er ret ensom, så han beslutter sig for at gå en tur med hende. Det er svært at redde hele verden, men mindre kan også gøre det ...

Tid tak er en smuk og poetisk billedbog om, hvor vigtigt det er at have tid til et pusterum i hverdagen. Fortællingen er på rim og fuld af sproglige finurligheder og sjove ordspil som "så sengetid, men vågentid/ og rive sig i håret-tid / så slet ikke sove-tid / men myldretid i tankerne". *Pytkassen* adskiller sig fra de øvrige, da den er set fra et voksenperspektiv. Damen arbejder på en kassefabrik, som må lukke. I afskedsgave får medarbejderne en kasse. De andre medarbejdere

finder gode anvendelser for kasserne og kommer videre i livet, men ikke Damen. Hun bliver trist og ser kun problemerne:

"Og det blev kun værre. Strygejernet kortslyttede, manden overkogte kartoflerne, søsteren tog på badehotel, hunden tissede på tæppet, bussen var forsinket - og hvad var det med undulaten? Hvorfor ville den kun sidde på mandens skulder?"

Manden bliver mere og mere frustreret og eksploderer til sidst, da hun kommer hjem og klager over, at hendes sokker er våde, fordi hun trådte i en vandpyt. "PYT DEM I KASSEN", kommer han til at råbe... Og PYTKASSEN bliver nu fyldt op med våde sokker, overkogte kartofler, hundetis, badehoteller og en forsinket bus. En fantastisk samtalebog om det at blive arbejdsløs og alligevel kunne se lyset for enden af tunnellen.

I 2016 udkom novellesamlingen *To minutter i dommedag*, syv meget stærke noveller om det at være under pres. Novellerne bliver ofte brugt, når eleverne skal vælge tekster til afgangsprøven. En af novellerne, *Hestehuller*, er nu også udgivet som billednovelle. Marie er i sommerhus med forældrene og alt er godt lige indtil den udviklingshæmmede Gydde kommer på besøg. Marie er flov

over at blive set sammen med Gydde, og da Gydde vil på stranden og bade, følger Marie modvilligt med. Pludselig ser Marie, at Ejner, som Marie er forelsket i, også er på vej til stranden. Marie gemmer sig, hvilket er lige ved at få fatale følger for Gydde. Novellen handler om at fortryde og skamme sig over sine handlinger og om at blive klogere på sig selv.

Og så er der bøgerne *Liv life leben vie love* og *Hest horse pferd cheval love*. Begge handler om venskab og om pigerne Naja, Taxa og Silke, og om hvordan deres relationer forandrer sig over tid. Til at begynde med har de en fælles interesse for heste, men deres interesser og personlige udvikling sætter venskaberne på prøve. Begge bøger giver stof til eftertanke og overvejelser. Smukke og elegante pletsrud.

En af de romaner der har gjort stærkest indtryk på mig er *Stav til psyko*. Michaels far er en gavmild og jovial bankdirektør, så penge mangler der ikke, men i virkeligheden er han en ond mand, der tæver sin kone og søn. Michael er god til at spille teater, og får overtalte dramalæreren om, at han må stå for det skuespil, som skal opføres til et forældrearrangement på skolen. For at hævne sig opfører Michael et stykke, hvor han spiller farens sande jeg. Afsløringen gør,

at Michael endelig får overtalte sin mor til at gå til politiet.

Død og citronmåne er også en dybt rørende roman. Mattis gider ikke at hente varer hos købmanden, så faren må selv afsted. Han kommer ikke tilbage, fordi han bliver kørt ned og dræbt. Nu følger vi Mattis' kamp for at overvinde følelsen af, at det er hans skyld, at faren er død. Med hjælp fra nabopigen, som også har "mistet" sin far til alkoholen, kommer han videre. En stærk og vedkommende bog!

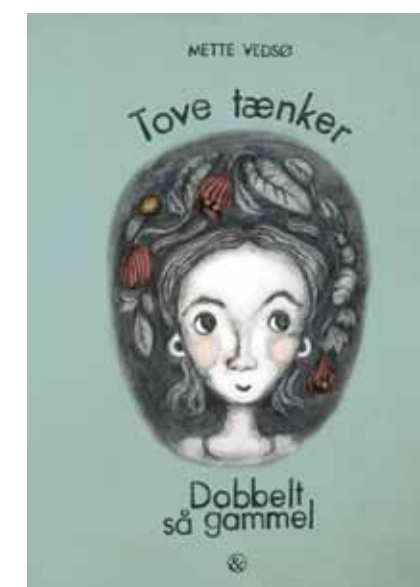
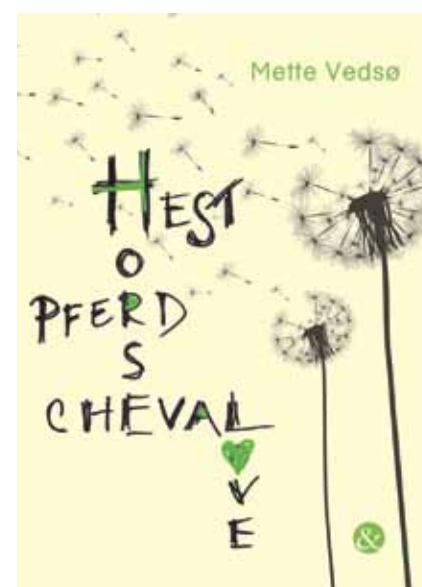
Langt fra det Det hvide Hus emmer af melankoli, humor, ironi og en del mere optimisme end det modsatte, selvom det bestemt ikke er nemt at være George, kaldet Bush. Moren tænker det hun kan tænke - kun på sig selv. Faren bliver undervejs i fortællingen mere og mere deprimeret. Bush er bekymret for faren - kan han finde på at gøre en ulykke på sig selv? Det bedste holdepunkt for Bush er morfaren, men da han dør, har Bush ikke nogen at vende sig mod. Han besøger tit gravstedet for at "snakke med" morfaren om familiens forfald. Her møder han tilfældigt kvinden og moren til to drenge, Julia, som bliver Bush's redning. Fortællingen er på én gang smertelig og rørende, hvor humoren bliver brugt til at fremhæve det triste - en bog man kan læse flere gange.

Happy, Happy er en skøn bog om det at ønske sig en anden tilværelse, end den man er vokset op i. Skæbnen vil, at Urban, som tilhører socialklasse 5 møder en rig ældre dame, som forærer ham et golfsæt. Urban begynder nu at blande sig med de rige og møder pigens Martine. For at skjule sin sande identitet, er han nødt til at benytte sig af små - måske hvide - løgne. De to bliver forelsket i hinanden. Martine finder ud af Urbans løgne, men det fører kun til at de får mere sympati for hinanden. Hun er faktisk misundelig på Urban. Hun mangler nærvær i forhold til sine forældre, noget hun oplever, at Urban har til sin far. Igen et pletsrud af en roman, hvor man kan snakke om, hvilke værdier i livet der er vigtigst?

Dine bøger rammer lige ind i hjertet på læseren. Du rører både hjerte og hjerne på læseren. Og vigtigst af alt - ingen af dine fortællinger slutter uden håb! Der er håb for både Mattis, Bush, Michael, Urban, Marie, Frederikke og alle de mange andre. Dejligt med socialrealisme i børnelitteraturen igen, hvor håbet altid er en del af dine fortællinger.

Tak for det!

På vegne af Prisudvalget, Karin Kjeldsen ■

Jeg har altid syntes det var sjovt at kradse lidt i overfladen ...

Af Eline Mørch Jensen

At finde ud af hvad der gemmer sig bag stereotyperne og alle de fordomme, vi har om hinanden. Det kan være rigtig fristende at putte hinanden i kasser, *han er et rigt svin, hun er en 12-talspige*, men sådan ser virkeligheden jo sjældent ud. Det er i hvert fald ikke min erfaring.

Som forfatter til mere end 50 billed-, børne- og ungdomsbøger, er det netop dét Mette Vedsø gør: Kradser i overfladen og afslører hvem vi hver især er, med alle vore facetter og indre modsætninger, eller hvem vi *kan blive* på trods af ængstelighed, diagnoser, skilsmisser og familier i underskud eller hvad der nu er på spil i hendes små og store hverdagsdramaer. I centrum står ofte børn og unge, som har det med at tænke en hel del over tingene.

Ikke helt ulig Mette selv, der efter eget udsagn er "sådan én som gerne kaster sig ud i alt muligt, men som også bliver enormt påvirket af at gøre det!"

- Der er helt sikkert en del tænksomme Tove i mig, og også Kaj, ham forstår jeg virkelig godt, selvom jeg nu ikke er helt så stille. Men jeg har både den der udadvendte og den indadvendte, og over-tænkende side, siger Mette. Vi sidder i hendes hyggelige, lyse stue med nyplukkede blomster i vasen og dampende frisklavet kaffe i kopperne. Hun i sofaen mellem de mønstrede puder, hvor hunden har sneget sig til at nappe en formiddagslur. Jeg selv i stolen overfor og fotografen oppe og nede, rundt omkring og alle vegne – "men bare glem at jeg er her!"

Mette er født i 1968 og debuterede i 2010 med novellen *Tabernabo* i novellesamling-

en af samme navn, mens hun gik på Forfatterskolen for Børnelitteratur. Inden da havde hun læst til cand.scient i kemi og bioteknologi på Aarhus Universitet og senere University of Strathclyde i Glasgow, hvor hun landede i 1990, og hvor hun også mødte sin mand Tony, med hvem hun har tre børn. Efter uddannelsen arbejdede hun 10 år i medicinalindustrien, samtidig med at hun i al hemmelighed skrev historier for børn til skrivebordsskuffen. Sammen med en veninde nåede hun også lige at få et internetfirma, der solgte børnetøj, op at køre, inden hun slog bremsen i og søgte ind på Forfatterskolen for Børnelitteratur. Men det kommer vi til ...

- Så jeg er heller ikke selv nem at putte i en bestemt kasse. Man kan sige, at jeg er en *all rounder*. Jeg var måske god til matematik, men når jeg efterrationaliserer, kan jeg godt se, at det mere var noget jeg *kunne* end det var en passion – jeg tror jeg havde svært ved at adskille hvad jeg var 'god til' og hvad jeg 'føjte for' i min ungdom. Men allerede første dag på Forfatterskolen, slappede jeg bare helt af. Endelig var jeg kommet hjem, fortæller hun.

Barndommens historier

Mette voksede op i Vejle i en familie med to ældre søskende, en far, der var sygehusapoteker, og en mor der også arbejdede på apotek, men kun tre dage om ugen. Mette var derfor hjemme til hun kom i skole som seksårig, men var tæt knyttet til sin barnepige fra nabolaget, som passede hende, når moren var på arbejde. Hun husker sin barndom som meget fri. Familien boede tæt op ad en skov, som hun nød at bevæge sig rundt i på egen hånd – i det hele taget var hun rigtig god til at lege, fantasere og være alene i sit eget selskab: "Jeg var ikke et barn, som spurgte mine forældre 'hvad skal jeg lave?'"

Der var bøger i reolen derhjemme, men Mette drømte ikke om at blive forfatter, så hellere ridelære, nefrisør eller dyrelæge.

- Pengene var små i mine forældres opvækst, så for dem var det vigtigt at jeg fik en uddannelse og et arbejde, jeg kunne leve af. Men jeg elskede bøger og lærte mig selv at læse, inden jeg kom i skole. Der blev også læst højt derhjemme, især min far læste op for os, blandt andre Ole Lund Kierkegaard, Astrid Lindgren og Benny Andersen og eventyr og så var han god til at finde på historier, fortæller Mette og lyser op i ansigtet ved tanken.

- Han digtede Bobsi-historier - ja, det kaldte vi dem altså, men spørg mig ikke hvordan det staves! De handlede om en pige og hendes far, der boede i Afrika. Faren handlede med kameler og den fineste, han havde, hed Rapso. Den løb altid væk og så skulle de ud og lede efter den i ørkenen ... Min far havde et stort fortælle-gen. Han legede også med bogstaverne, vi skrev for eksempel breve til hinanden hele december, nissebreve, som jeg skulle tyde, fordi han skrev dem i cirkler og forlæns og bagvendt ... Han havde den der lidt tossede side, som jeg nok har fået med mig. Han lever stadig og er næsten 90.

- Min mor lever ikke længere. Hun var fin og mild, og et meget loyalt og lyttende menneske. Det er nogle andre sider, jeg har fra hende. Hun var en æstetiker og god til at sy og brodere og strikke – jeg kan også godt strikke, men så stopper det også nogenlunde der, konstaterer Mette med et smil.

Jeg over-tænker alting

Når Mette tænker tilbage, har hun svært ved at komme i tanke om hvilke børnebøger, hun var optaget af som barn.

- Men jeg elskede at tage på biblioteket og sidde med en stor stak bøger. Og jeg gik ombord både i tegninger og tekst og var nok ret ukritisk som lille. Men nærværende portrætter har altid ramt mig. Som helt lille husker jeg nogle af H. C. Andersens eventyr - pigen med svovlstikkerne for eksempel.

Foto: Ditte Bolt

I sofaen bag den sovende hund ses en af yndlingsbøgerne fra Mettes barndom - Peter Pedal på hospitalet.

- Ja, og så Peter Pedal! Ryger det pludselig ud af hende, hvorefter hun springer op af sofaen for at finde én af dem, hun var allermost glad for: *Peter Pedal på hospitalet*. Hun åbner den slidte bog og viser frem, hvordan hun som barn har tegnet hjerter og skrevet små kærlighedserklæringer indeni.

- Da jeg læste den igen for nylig opdagede jeg, at jeg næsten kunne den udenad. Den er ret fin, synes jeg. Faktisk handler den også om angst, om pigen Bitten, som er bange for at være indlagt, og som Peter Pedal hjælper. Bitten var *mig*. Jeg kunne godt få ondt i maven lige som Bitten og bekymre mig om mange

ting, for eksempel sygdom – jeg var vildt bange for at få et hugormebid og rabies og stivkrampe!

Til gengæld var Mette ikke bange for at klatre i træer eller ride på heste. Mere for at der skulle ske nogen noget – som hvis hendes forældre ikke kom hjem til ►

den tid, de havde sagt, så frygtede hun alskens ulykker.

- Dengang troede jeg at andre tænkte lige så meget over tingene. Først senere gik det op for mig, at jeg er sådan én der over-tænker alting og har svært ved at trykke på off-knappen. At jeg er særligt sensitiv. Det var der nok bare ikke så meget fokus på den gang, funderer hun.

Mette kunne godt lide at gå på Kirke-bakkeskolen og kom ofte på skole-biblioteket, hvorfra hun husker Bent Rasmussen (dette blads tidligere redaktør og mangeårige medlem af foreningen, red.):

- Jeg ledte efter det, jeg selv skriver om i dag, altså stærke fortællinger om mennesker, som Tine Brylds ungdomsbøger for eksempel. Jeg kan huske at Bent sagde "Ja, du har jo læst det meste" "Han var meget selv sikker - skole-biblioteket var hans domæne - og det var også en anden tid, hvor skolebibliotekaren stod og tog imod eleverne. Og havde tid til os, husker Mette.

Leg med ord og tal

Mette har været optaget af skrift, og ikke bare af at kigge i og læse bøger, men også af at skrive og lege med ordene siden barndommen. Hun både digtede og skrev dagbog fra en tidlig alder og havde - som hun selv udtrykker det - *en evig ordstrøm indeni hovedet*.

- Dagbogen var et frirum til at få *alt* ud! Noget af det jeg skrev, var helt uden filter - og nogle gange *virkelig* grimt. Dagbogen var et sted, hvor jeg kunne få lov til at komme *af med* noget, bitche over nogen og kalde dem noget grimt. Ellers handlede det vel mest om kærlighed, sikkert *helt klassisk*, om hvem jeg var vild med og den slags, griner hun og lægger til: - Det var nok også derfor der var lås på og stod "hemmelig" udenpå - fordi ordene ikke skulle videre ud i verden.

Et karakteristisk træk ved Mettes leg med ord og tegn er hendes forkærlighed og flair for tal, lister, regler, remser og systematik, som går igen i mange af - hvis ikke alle - hendes bøger. Som for eksempel i titlen *Hest Horse Pferd Cheval Love*, en roman hun i 2018 modtog Kulturministeriets forfatterpris

for børnelitteratur for. Samme år blev bogen i øvrigt både nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris og Blixenprisen.

Hvordan har matematikken fundet vej ind i din skrift - har det noget med din naturvidenskabelige familiebaggrund at gøre?

- Hm ... Selvfølgelig var der en vis systematik i mit barndomshjem. Det har helt sikkert præget mig at vokse op i en familie, hvor vi fik vitaminpiller ved morgenbordet og havde en vægt på badeværelset. *Den slags*. Der var orden i tingene, kan man godt sige. Men de fleste mennesker er jo mangefacetterede, så jeg tror nu at jeg er præget af *alt* muligt andet også ...

Blandede miljøer

- Jeg tænker ikke bevidst over at bruge tal og remser, men der er noget om det, især i *Tove Tænker*. Tal er for mig en udvidelse af alfabetet. Ligesom en metafor kan pakke noget op og gøre en tekst skarpere, kan 'tallet i teksten' det samme. Som i *Hest Horse*, hvor forsidens rebus bliver en måde at sige noget om, hvem Naja er. Lige som når et ordsprog kan koge noget ned til én sætning, fordi man tager noget stort og gør det simpelt, forklarer Mette.

- Da jeg var syv, tænkte jeg, at jeg måske ville blive ti gange så gammel, som jeg var. Jeg har altid haft behov for at sætte ting i forhold til hinanden. For mig hænger sprog og tal sammen. Børnene synes jo også at det er lidt sjovt, når jeg fortæller at historien *En pige med pigsko* er startet med en ordleg i mit hoved - altså pige + sko er lig med pigsko.

Noget der i dén grad har præget Mettes opvækst, og siden også forfatterskabet, er heste og ridning. Som barn var hun glad for sport og spillede både fodbold og håndbold, men hun "levede et halvt liv på rideskolen". Rideskolen var en mini-verden, som hun kendte ned til mindste detalje, og samtidig et broget og blandet miljø af forskellige køn, aldersgrupper og sociale klasser.

- Det er præcis dét jeg bruger i *Hest Horse*. Min gamle stald var en gave som *setting*, at kunne bevæge sig rundt, hvor jeg havde billedet på plads af, hvordan der så ud. Det er selvfølgelig slet ikke én

til én handlingsmæssigt, men romanen er vokset ud af mig selv og har fundet sin egen frie form ... Jeg *siger* dig, der var nogle typer på den rideskole! Ham med grebet, der slog rotter ihjel, han hed faktisk Henry, stønner Mette og vender det hvide ud af øjnene i væmmelse.

I begyndelsen var ridelæreren en autoritet, og Mette drømte også selv om at blive ridelærer, men lidt efter lidt krakelerede billedet:

Foto: Ditte Bolt

- Egentlig var han ikke særlig sød, han drak også og råbte ad os. Samtidig var rideskolen et fristed uden regler ... Hestene var tapetet. Der sker meget på sådan et sted. Der var også drenge. Og mange snakke og betroelser og nye venner. Folk kom mange steder fra - og det var sundt, tror jeg - så det var et sjovt psykologisk studie! Skolen var mere for os børn fra de pæne kvarterer, vi kom næsten alle fra velstillede familier, boede i huse og skolen lå jo ud til fjorden ...

Mette tænker sig om og klør hunden på maven, mens den klynker lidt i drømme. Så fortsætter hun: - Men man er jo også bare født, der hvor man nu er født, så som barn er man jo også bare *i det* ... Jeg tænkte ikke så meget over de sociale forskelle den gang.

Livet på oste-fabrikken

Efter skolen fortsatte Mette i gymnasiet, det skete nærmest automatisk og var ikke noget nogen satte spørgsmålstegn ved. Akkurat lige som hun vidste med sig selv, at hun senere skulle på universitetet. Først ville hun dog prøve noget helt andet, hvorfor hun fik sit første "rigtige" job - på en ostefabrik!

- Ja, den gang kunne man altså ikke få andet, da slet ikke i Vejle! Det har jeg også fortalt mine børn, nu hvor de kan få så mange fede jobs. Men den gang var der ingen jobs at få på en cafe. Min veninde arbejdede på byens chipsfabrik, det var vist dét. Men vi lærte helt sikkert en masse af det! Det er faktisk én af de ting, jeg kan mærke, har sat sig som et evigt spor i mig ...

- Det var vildt at komme ud og arbejde på fabrik sammen med voksne mennesker - i hvert fald for en *føler* som mig! Jeg var stærk og stod og vejede 16 tons ost af om dagen på en vægt, men så var der altså også det der hierarki, ikke? Jeg arbejdede sammen med én der hed Else, hun var en hård dame, og havde ét mål, og det var at få mig ned med nakken. Mette læner hovedet tilbage og griner højt, inden hun kan fortsætte beretningen.

- Hold nu op, minderne kommer rullende ... Jeg kan huske der var én, der meldte sig ud af fagforeningen, og der var *ingen*, der måtte tale til hende. De puttede tyggegummi i hendes nøglehul, så hun ikke kunne åbne sit skab og få fat på sit tøj, de punkterede hendes cykeldæk. Det eneste job, hun kunne sættes til, var at stable kasser, for ingen ville arbejde sammen med hende. Altså stablede hun kasser. Men når der så var én der gik forbi, sagde det lige BOING med skulderen, så alle kasser væltede. Det var hårdt! Jeg var der kun i fire måneder, men det var nok til at opfatte, hvad der foregik. Det gik lige i kroppen på mig.

- Men der var jo også en masse søde

mennesker - det var ikke kun sort eller hvidt, skynder hun sig dog at tilføje.

Nemme løsninger

Efter sit sabbatår, som sluttede med et - lidt mere fredeligt - job på et skisports-hotel i Hemsedal i Norge, gik Mette i gang med at læse til cand.scient i kemi og bioteknologi på Aarhus Universitet.

- Dér tog jeg den nemme beslutning, må jeg indrømme - at følge familietraditionen. Men det var fandme et svært studie! Men jeg tænkte ved mig selv, at jeg da bare kunne søge ind på Arkitektskolen, hvis jeg dumpede. Måske var det konkurrencementaliteten, der tog over, for jeg dumpede ikke, og så blev jeg hængende - altså hvor dum kan man være, spørger Mette og slår ud med armene. - Det var egentlig allerede tydeligt der, at jeg hellere ville en helt anden vej ...

Du fulgte ikke dit kreative hjerte?

- Jeg blev i hvert fald aldrig rigtig glad for studiet, men jeg fandt min vej igennem det, sukker hun.

Mette flyttede nu i bofællesskab med nogle veninder i Aarhus, for hun skulle ikke nyde noget af at læse i København, det var trods alt lidt for langt væk fra hendes netværk og komfort zone:

- Jeg var slet ikke dér endnu! Jeg var lidt af en tryghedsnarkoman, som bare gerne ville være tæt på min familie. Og samtidig havde jeg en ekstrovert side, for jeg kastede mig også ud i nye ting - som da jeg rejste til Skotland med en veninde for at læse på universitetet. Hun var lidt crazy som jeg - og nu skulle der bare *ske* noget, forklarer Mette.

Det var meningen at de skulle læse derovre i et år, men så mødte Mette sin kommende mand, Tony, som studerede samme sted, og som hun efterhånden har levet sammen med i over 30 år.

- Min mand er fra en rigtig arbejderklasse-familie, og kommer fra en gammel, nedslidt mineby - det var næsten eksotisk, som at træde ind i en Mike Leigh film . At møde ham - og hans nærværende, sjove og søde familie - er endnu en ting, der har haft en kæmpe afsmitning på mit liv og min måde at opfatte verden på. Hér kom jeg virkelig ►

væk fra mit kernemiljø, min danske mid-delklasse-baggrund, og havnede i et fremmedartet miljø, i arbejderklassen - eller *underklassen* - som jeg blev tiltrukket af, netop fordi det var så langt fra alt det, jeg selv kommer fra, mener Mette.

- Men vil du virkelig have *hele* min livs-historie? Udbryder hun pludselig og ser helt bekymret ud med øjenbrynene oppe i panden!

Og det vil jeg, eller i hvert fald nogle af de vigtige nålestik undervejs, som Mette selv kalder dem, for når alt kommer til alt, er det vel netop dem, der har været med til at modne og forme hende som den stærke og super stilsikre forfatter, vi fejrer med PLCF-Prisen 2022 og portrættet her.

Der skulle ske noget

Mette og Tony brugte et par år på at afklare hvor og hvordan de skulle bygge en fælles tilværelse op. De besluttede sig for at slå sig ned i Danmark. Begge fik arbejde i medicinalbranchen, Tony som forsker på Novo Nordisk, Mette på Zeneca, nu AstraZeneca, kendt af de fleste for deres Coronavaccine. Her stod hun blandt andet for kommunikation med Lægemiddelstyrelsen, ansøgning om ny medicin og indberetning af bivirkninger. Hun kunne godt lide at debattere og forhandle og havde som ung mor gang i en travl karriere, som betød at hun rejste rundt i hele EU og endda nåede at blive afdelingsleder. Indtil det blev for meget.

- Det var nogle hårde år på mange niveauer med svær sygdom tæt på og et hårdt personligt pres. Jeg var spændt op, ind imellem også mere end godt var, og havde en kæmpe trang til at bryde ud af det jeg var i, men turde ikke helt. Vi er ikke *quitters* i min familie. Jeg startede en butik med en veninde samtidig med alt det andet og gik ned med stress i en periode. Så fik jeg endelig mod til at sige op. Butikeven-tyret var ikke det rigtige, men det var broen over i forfatterskabet. At skabe noget fra bunden og bygge et univers op. De år var vilde og omskiftelige og svære, men jeg vidste at Forfatterskolen for Børnelitteratur fandtes, den vej lå lidt i baghovedet ... Og pludselig – endelig! – kom den dag, hvor jeg søgte ind og blev optaget, fortæller Mette.

Gennem årene havde hun skrevet på

tekster inden for forskellige genrer, som regel til børn, blandt andet en pigeroman, det var i øvrigt den hun søgte ind på Forfatterskolen på, og som aldrig er blevet færdig. Som helt ung skrev hun små sjove historier om to mus, Ritz og Roger, men med tiden er hun søgt mere over i den genre, man under ét plejer at kalde for socialrealisme. Ofte i form af bøger om lidt udsatte børn, hvis forældre ikke har overskud til at rydde op eller sørge for sunde madpakker, hvor der flyder med havenisser og det hele roder lidt, måske på grund depression eller andre diagnoser, og hvor det kan være svært at betale regningerne sidst på måneden ...

Hvad er dit eget bud på, at du har bevæget dig i den retning?

- Det med at bygge mennesker op, lege med deres karakterer og indbyrdes relationer, er klart det, der driver mig. Meget mere end plot og *point of no return*, som mange af mine kolleger er gode til. At du så kan lægge en beretter-model ind over mange af mine historier, er en anden sag, men jeg arbejder meget mere intuitivt. Fuldstændig lige som jeg aldrig ved, hvad vi skal spise til aftens-mad!

- Men ja, der er nok altid en vis grad af autenticitet i mine historier – fordi jeg synes det er spændende. Og det er faktisk lige meget om det er en ungdomsroman som *Happy Happy* eller en letlæsningsbog. Det skal *handle* om noget *ægte*. Karaktererne skal have *dybde*.

Respekt for små læsere

At Mette har ramt rigtigt med sine letlæsningsbøger, kan de fleste skole- og børnebibliotekarer bevidne, og i 2019 modtog hun da også Skriverprisen for sin serie om den ikke-så-modige Kaj, som trods alt klarer mange ting. Når hun insisterer på at letlæste bøger skal have dybde, skyldes det ikke mindst de erfaringer, hun selv har gjort sig med at læse højt for sine egne børn.

- Der var bøger, som formåede at bygge et karakterportræt op og give plads til små finesser, men der var rent ud sagt mere L-O-R-T end lagkage! Især i bøgerne for de allermindste. Det har jeg haft stor lyst til at gøre op med. For jeg er bange for at de intetsigende bøger får børnene til at læse mindre – at de begynder at

Foto: Ditte Bolt

spørge "hvorfor skal jeg læse det her, der er jo ingen historie i?" Ja, nu lyder jeg måske lidt barsk, men man skal også have respekt for små læsere!

Som bekendt har Mette efterhånden udgivet en pæn stak billedbøger, og hun fremhæver selv, at hun har prøvet at tage billed-bogsuniverset med over i letlæsningsgenren, for at give den mere liv:

- Jeg elsker jo de der helt korte spidse sætninger og vil gerne bruge den passion og den stil, der er i billedbø-gerne, til at gøre letlæs-ningsbøgerne lidt bedre, lege med dem og give dem et mere musisk sprog – og for eksempel folde figuren Kaj ud ved at turde skrive, at det føles som om han har slugt en nål, i stedet for at skrive, at han har ondt i maven.

- Billedsproget skal selv-følgelig ikke gå amok og sproget må ikke blive overlæsset. Det gælder i bund og grund om at tænke over, hvad der står på hver side, så man faktisk lærer et lille menneske at kende, *ikke* en papfigur, der står og taler til én ovre fra et hjørne. Samtidig må man være bevidst om, at sproget skal være *virkelig* nemt. Dén balance skal være der, pointerer hun.

Opgør med fordommene

Når man ser bort fra letlæs-ningsbøgerne, rummer Mettes forfatterskab en del bøger for større børn, som kredser om eller forholder sig til sociale forskelle, men ingen handler så eksplicit om klassetilhørsforhold som hendes seneste ungdomsroman *Happy Happy*.

Hvordan er det gået til?

- Jeg har længe godt kunnet tænke mig at skrive en klasseroman. Jeg bor jo selv her i Charlottenlund blandt overklassen, uden at jeg synes, jeg er specielt over-klasseagtig selv, men vi er omgivet af folk, der har mange penge. Så har jeg en mand, som kommer fra et miljø i den modsatte ende af spektret og en søster der er lettere udviklingshæmmet, og så er der min egen opvækst i den øvre middelklasse, så op gennem et langt liv har mange forskellige historier om klasse sat sig i mig. Det har givet mig lyst til at prøve at gøre op med de fordomme, der findes på begge sider, forklarer Mette.

Så er vi ved at være tilbage ved din trang til at kradse i overfladen ...

- Nemlig! De der klassiske stereotyper, hvor man skærer alle over en kam, holder jo ikke i virkeligheden. Det er i hvert fald min erfaring. Jeg kan for eksempel tydeligt mærke, hvordan folk reagerer, når jeg fortæller at min mand spiller golf, griner Mette og himler med øjnene.

- Og jeg går straks i forsvar: "Jamen, sådan er han slet ikke!" I øvrigt spiller næsten alle skotter golf, jeg tror det er dér, spillet er opfundet, så det er ikke en klasseting i Skotland. Men uanset hvad findes der jo alle slags mennesker alle steder – både *svin* og *ikke svin*, lægger Mette til, med en hilsen til hovedpersonens far i *Happy Happy*, en elskelig, men fordomsfuld, mand, der som enlig far og renovations-arbejder med ondt i ryggen har et lettere anstrengt forhold til rige golfspillere ...

På den måde kom vi – om ikke hele vejen rundt – så alligevel tilbage til udgangs-punktet med den seneste roman *Happy Happy* på Mettes rige udgivelsesliste. Og som hun selv siger:

- Den sidst skrevne bog har det med at stå ens hjerte nærmest, også fordi den står stærkest i erindringen, og fordi de bøger, man ikke har haft i hænderne eller talt med nogen om for nylig, godt kan blegne lidt. Derfor er det også super dejligt at komme ud på skolerne og møde elever, som både har læst de lidt ældre og de helt nye bøger, fordi lærerne og læringsvejlederne holder dem i live!

Med indsigt, hjerteblod og glimt i øjet

Af Anne Mørch Hansen, redaktionschef

"Man kan godt se stærk ud udenpå uden at være det", skriver Mette Vedsø i sin nye roman *Banan*, som læserne godt kan glæde sig til. I Mette Vedsøs bøger får vi indblik i alt det, der foregår *indeni* personerne, og som ofte slet ikke stemmer overens med det, omverdenen ser. Alt det, der foregår *indeni*, passer heller ikke altid med det, de unge hovedkarakterer selv udtaler. Når Billie i den nye roman siger: "Det går fint", så er det faktisk overhovedet ikke tilfældet.

Mette mestrer om nogen at skildre sine personer, så vi oplever dem meget levende og nærværende. Hendes bøger beriger med indsigt i, hvad mennesker tænker og føler inde bag facaden. Hvad børn og unge undrer sig over, hvad de frygter for og længes efter. Hvad de tænker om sig selv, om deres familie, skolekammerater, venner, naboer og andre de møder på deres vej gennem livet. Forfatterskabet giver de allerfineste og empatiske indblik i et moderne komplekst børne- og familieliv med skilsmisse, sorg og sygdom. I romaner, noveller, billedbøger og digte belyses angst, ensomhed og demens, venskaber og drømme, mod og fejhed, svigt og kærlighed. Der er fortællinger om kulturelle og klassemæssige forskelle, om hverdagsliv i mange forskellige slags familier.

Karaktererne i Mette Vedsøs bøger folder sig ud som sammensatte mennesker med både gode og dårlige sider, og jeg indrømmer gerne, at jeg er kommet til at holde af dem alle:

Af Billie, der mobber uden egentlig at ville det og ikke kan sige fra.

Af Otto, der gerne vil redde verden.

Af Rita, der rimer sig gennem udfordringer med flytning og skoleskift.

Af Kaj, der trives bedst med at være i baggrunden og gerne lader sine klassekammerater shine og samtidig er ægte modig, når det gælder.

Foto: Ditte Bolt

Af Pi, der bukker under for præstationsangst og opdager, at hjælpen videre kan komme fra en uventet kant.
Af Ubbe, som ved et tilfælde ramler ind i et overklasseliv, der ligger meget langt fra det, han kender og må ty til løgne for at ikke at såre sin elskelige far.

Af hestepigerne Naja og Taxa, der bevæger sig ud af barndommens trygge boble og vokser i hver sin retning.
Og ikke mindst af Bush, der prøver at se tilværelsen fra den humoristiske side, selvom der ikke er så vanvittigt meget at grine af - med de forældre!

Efter endt læsning har man taget både Billie og Bush og alle de andre skønne karakterer i forfatterskabet til sit læserhjerter. For Mette Vedsø fortæller i et sprog så originalt, poetisk, varmt og humoristisk, at det er en fryd - i et

sprog, der ikke kan undgå at bevæge læserne. Ydermere beskriver hun komplekse følelser og etiske dilemmaer med elegance og lethed - historierne er velfortalte og ofte nemme at læse, selvom Mette ynder at krydre med naturvidenskabelige fakta og matematisk svimlende talfilosofi, med magiske molekyler og forunderlige tilfældigheder. Det er en helt særlig kunst at kunne fortælle om de allersværeste følelser, vanskelige valg og akavede situationer så smukt og enkelt. Mette Vedsø gør det - også i letlæsningsbøger med meget lav lix - og hun gør det med humanistisk hjerteblod, vemod, indsigt og glimt i øjet. Som læser bliver man på én gang glad og eftertænksom, taknemmelig og beriget.

Kæmpestort tillykke fra Gyldendal og af hjertet TAK for alle bøgerne!

Værklister Mette Vedsø

Romaner og novellesamlinger

2022,	Tove Tænker, En lang historie, roman, Jensen & Dalgaard
2022,	Hestehuller, billednovelle, Gyldendal
2022,	Happy Happy, roman, Gyldendal
2021,	Tid Tak, billedbog, Jensen & Dalgaard
2021,	Alle Kajs historier, højt læsningsbog, Gyldendal
2021,	Jessy for evigt, billedbog, Jensen & Dalgaard
2020,	Pytkassen, billedbog, Jensen & Dalgaard
2020,	Liv Life Leben Vie Love, ungdomsbog, Jensen & Dalgaard
2020,	Klub Solskov, billedroman, Dansk lærernes forlag
2020,	Ønskekuglen, grafisk roman, Gyldendal
2019,	Når hjertet er en elpisker, ungdomsbog, Høst og Søn
2019,	En som Hedvig, Billedbog, Høst og Søn
2019,	Tordenhuset, billedbog, Jensen & Dalgaard
2018,	En sær musik, rim og digte, Høst og Søn
2018,	Langt fra det hvide hus, ungdomsbog, Høst og Søn
2017,	Hest Horse Pferd Cheval Love, ungdomsbog, Jensen & Dalgaard
2017,	En pige med pigsko, billedbog, Jensen & Dalgaard
2016-2020,	Dobbelt så gammel, Alene i London (2017), Aarhus for altid (2018) og En sær fætter (2020) - fire bøger i serien 'Tove tænker, Børnebøger, Jensen & Dalgaard
2016,	Glemmer du ..., Billedbog, Høst og Søn
2016,	To minutter i Dommedag, Novellesamling, Høst og Søn
2015,	To plus to er Koko, Børnebog, Høst og Søn
2015,	Alting Ramler, ungdomsbog, Jensen & Dalgaard
2014,	Dumme Lili, Billedbog, Jensen & Dalgaard,
2014,	Død og Citronmåne, ungdomsbog, Høst & Søn
2013,	Stav til Psyko, ungdomsbog, Forlaget Forum (Høst & Søn)
2011-2012,	Vera og Videre med Vera, Børnebøger, Forlaget Forum (Høst & Søn)
2011-2014,	Kamma og Kamal - Kærlighedskødboller, Kaos & Kolonihave og Kaffe i kommoden, Børnebøger, Forlaget Forum

Letlæsningsbøger, novellebidrag og korttekster

2022,	Skyfri indeni, litterær novelle, DANSKSKUD 4, Gyldendal
2021-2022,	NORMALVEJ et team, NORMALVEJ en tuba, NORMALVEJ uden snor, LÆS LØS, Gyldendal
2018-2021,	Kaj og kagerne, Kaj og Cirkus, Kaj og vandet, Kaj og sneglene, Kaj og lektien, Kaj på tur, LÆS LØS, Gyldendal
2021,	Skov og skærm, litterær novelle, DANSKSKUD 3, Gyldendal
2020,	Herregud da, Kortprosatekst, Sæt Spor til den mundtlige prøve, Dansk lærerforening 2020
2017-2020,	Rita Rim, Visa og Mona Lisa, Max og laks, Kniv og piv, Kat og godnat, Due og tue, Blå eller grå, Ny by, LÆS LØS, Gyldendal
2019,	Dødt løb, novelle trykt i 'På den anden side', Carlsen
2011,	Farvel, Universet, Lille og stor - stor og lille, korttekster, Skrædder i Helvede, DLF
2010,	Tabernabo, novelle trykt i Tabernabo, Høst & søn

Køb årets plakat af Pia Halse og prisvinder-portræt 2022

Plakat: 50 kr. + moms og forsendelse • Portræt: 10 kr. + moms og forsendelse

Bestil på plcfadm@outlook.dk

MELLEMTTRINNET læser

Møgmis

En hylende morsom tegneserie om en kæledyrskrig på liv og død mellem en dreng og hans kat.

Trollden på tredje

Tre grumme, magiske og eventyrlige fortællinger af Martin Glaz Serup med mesterlige illustrationer af Kristian Eskild Jensen.

Dronningerækken

Kom tæt på 51 danske dronninger og deres vilde, dramatiske og begivenhedsrige liv i denne sjove og flotte bog om danske kvinder nær på magten.

Julehertets hemmelighed

Årets julekalender på DR1 – et spændende og magisk upstairs-downstairs juleeventyr i 24 kapitler om mod, venskaber og ægte kærlighed.

UFO - Flyvende tallerkener gennem historien

Spændende fagbog der i tekst, illustrationer og tegneseriesekvenser gennemgår observationer, forskning og fantasifulde teorier om de uidentificerede flyvende objekter.

Mars

Bliv klog på den røde planets hemmeligheder. Den flotte fagbog Mars beskriver plantens fortid, nutid og mulige fremtid.

Læs mere om bøgerne på gad.dk

På gad.dk kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev og holde dig opdateret om nye udgivelser, bøger og forfattere.

Julekonkurrence

Af Anna Johansen, PLC-medarbejder på Ellebækskolen i Næstved

På Ellebækskolen laver vi hvert år en julekonkurrence. Vi sender spørgsmålene ud på AULA, og hænger dem på opslagstavlen på biblioteket. Eleverne skriver svar, navn og klasse på og afleverer besvarelsen på PLC, som så trækker lod om en boggave hver dag i december.

1. december

Villads og Alexander planlægger at lave en nissefælde.

"Vi kan lave grød som lokkemad i vores fælde, sagde Alexander i frikvarteret, da de sad ude i gården og planlagde nissefælden. Villads nikkede og tænkte på billederne af de forskellige slags nisser. Gad vide, om der boede sådan en i hans hus, helt uden at han vidste det? Det var mærkeligt at forestille sig. Men hvis der var en nisse, så skulle han i hvert fald nok sørge for at lokke den frem. Og måske endda blive rig. HÅRH, hvor skulle han så købe meget legetøj!"

Fra *Villads fra Valby holder Jul* af Anne Sofie Hammer.

Villads fra Valby vil fange en nisse. Men hvad heder nisse på svensk?

- A. Tomtenisse
- B. Goblin
- C. Tomtevætte

2. december

Hvornår blev julekalenderen første gang vist i fjernsynet?

- A: 1941
- B: 1962
- C: 1985

5. december

Hvad betyder ordet advent?

- A: december
- B: ventetid
- C: gavebod

6. december

"1 tsk kanel
½ tsk hvid peber, stødt ingefær og stødt nellike
¼ tsk hjortetaktsalt
250 g hvedemel
110 g smør
180 g sukker
1 æg
2 spsk. mælk eller fløde
Opskrift fra 24 sjove december dage.

Hvad er det opskriften på?

- A: vaniljekranse
- B: klejner
- C: pebernødder

7. december

Grantræet i H.C. Andersens historie bliver båret ind i en stor, dejlig sal og sat op. "Oh hvor træet bævede! Hvad ville der dog ske? Både tjenere og frøkener gik og pyntede det. På grenene sad små net, udklippede af kulørt papir; hvert net var fyldt med sukkergodt; forgylde æbler og valnødder hang, som om de var vokset fast, og over hundrede røde, blå og hvide smålys blev stukket fast i grenene. Dukker, der så livagtige ud som mennesker, - træet havde aldrig set sådanne før - svævede i det grønne, og allerøverst oppe i toppen blev der sat en stor stjerne af flitterguld; det var prægtigt, ganske mageløst prægtigt. "I aften, "sagde de alle sammen, "i aften skal det stråle"

Fra *Grantræet* af H.C. Andersen

Hvor kommer traditionen med juletræer fra?

- A: Tyskland
- B: England
- C: Danmark

8. december

Hvilken stjerne skal stjernen i toppen af

juletræet minde os om?

- A: Nordstjernen
- B: Alle himlens stjerner
- C: Stjernen over Betlehem

9. december

Hvad hedder den sang, der indeholder ordene: "Juleglansen, spillemand, trave og rosin"?
A: Juletræet med sin pynt
B: Dejlig er den himmelblå
C: Højt fra træets grønne top

12. december

"Et år fik jeg en af mine gamle tinsoldater pakket ind, men jeg sagde ingenting og lod som om jeg var glad, det var jo mest syns for min mor."

Vitello og Max og Hasse og William glør på hinanden.

Max og Hasses farfar siger: "Og julemaden var risengrød, men der var både smørklat og kanelukker på." "Men hvad med flæsketegen?" Spørger William.

"Og andestegen?" spørger Max eller Hasse.

"Og de brune kartofler?" spørger Vitello.

"Der var ikke andet en risengrød," siger deres farfar."

Fra *Vitello. 24 Julehistorier* af Kim Fupz Aakeson.

I dag spiser mange både risengrød og risalamande. Men hvad betyder Risalamande?

- A: ris med mandler
- B: ris med svesker
- C: ris med hasselnødder

13. december

Hvilket land stammer traditionen med at gå Lucia fra?

- A: Italien
- B: Sverige
- C: Tyskland

Bog-juletræ fra Arden skole

14. december

Tiberius og Lille Jeppe kom til at vælte en mand med gråt skæg og nissehue, så han tabte en stor sæk med gaver.

"Tiberius og Lille Jeppe gik straks i gang med at samle alle gaverne op. Og Tiberius sagde selvfølgelig undskyld en hel masse gange. Men manden var slet ikke sur. "Jeg er bare glad for at det ikke endte med, at vi skulle fejre juleaften på hospitalet," sagde han venligt.

"Det kunne alligevel ikke ske for mig. For jeg har droppet julen," sagde Tiberius. Tiberius siger, at han er for stor til julen. Selvom han ikke er spor større end mig," forklarede Lille Jeppe.

Tiberius kiggede på Lille Jeppe. Nogle gange var han altså bare møgirriterende.

"Hvem skal egentlig have alle de gaver?" spurgte Tiberius.

"Nogle børn, der bor på børnehjem, så," sagde lille Jeppe og tørrede en

bussemand af i sin flyverdragt. Men manden sagde, at det var de bestemt ikke. Det var kun, fordi deres far og mor ikke kunne passe på dem, at de boede der. Og det var jo faktisk ikke deres skyld."

Fra *Tiberius Tudefjæs* dropper julen af Renée Toft Simonsen.

Hvornår giver man julegaver i USA?

- A: den 23. december
- B: den 24. december
- C: den 25. december

15. december

Hvor mange procent af Danmark skal have mindst en halv cm sne, for at vi kan sige at det er en hvid jul?

- A: 50%
- B: 70%
- C: 90 %

16. december

I hvilket land startede man med at flette julehjerter?

- A: Sverige
- B: Danmark
- C: Tyskland

19. december

Hvilke gaver havde de tre vise mænd med til Jesus?

- A: Guld, røgelse og myrra
- B: Penge, duftlys og en lille hue
- C: Søl, olie og stjerner

20. december

"Sallys far går ind i stuen til de andre. "Ho-ho-ho!" siger han.

Eddie stirrer på ham. "Hvem er du?"

"Jeg er... øhm ... Julepiraten Kaptajn Bjældeklang! Jeg kommer i stedet for min gode, gode ven Julemanden, som har ... brækket benet."

"Har julemanden brækket benet? Spørger Eddie forskrækket.

"Hva'? Nej altså ikke alvorligt. Han har bare brækket det ... en lille smule. Der er jo meget sne deroppe på Nordpolen hvor han bor, så han gled og faldt," siger far"

Fra *Sallys far kringler julen* af Thomas Brunstrøm

Nå, vi troede ellers at julemanden kom fra Grønland! Hvad hedder julemanden på grønlandsk?

- A: Joulupukki
- B: Juulimaaq
- C: Julemand

Rigtige svar:

- 1. dec.: A
- 2. dec.: B
- 5. dec.: B
- 6. dec.: C
- 7. dec.: A
- 8. dec.: C
- 9. dec.: C
- 12. dec.: A
- 13. dec.: B
- 14. dec.: C
- 15. dec.: C
- 16. dec.: B
- 19. dec.: A
- 20. dec.: B

Tid til julehistorier

Af Merete Jørgensen, lærer og skolebibliotekar på Allerslev Skole, Lejre. Medlem af FU samt bladudvalget

Julestemningen indfinder sig snart. Der hænges julepynt op, spises pebernødder, kalenderlys bliver tændt, og helt sikkert er det også, at der også skal findes tid til at læse julehistorier.

Frøken Ignora fylder 20 år i år, og derfor er det oplagt at læse bogen *Frøken Ignora holder jul*. Ignora savner sin familie og føler sig både dum og grim og lidt som en djævel, for hvorfor skulle de ellers have forladt hende? Men sammen med fiskehandleren indser hun heldigvis, at hun er i familie med hele verden - også med byens eneste flygtning og de to hjemløse, og inviterer dem alle til en julefest, der i sandhed er en hjerternes fest. En lille bog

med et stort hjerte. Tillykke med jubilæet! Ligesom Ignora er Vitello også en elsket figur blandt de yngre læsere. "Julen er bare for vild," siger Vitello - og det må man give ham ret i. Mor og Mormor kan ikke blive enige om, hvordan juletræet skal pyntes, men det problem fixer Vitello. "Tadahhhh" - hvorfor ikke pynte det med zombier og superklamme monstre og en lyskæde med dødningehoveder på?

I Kim Fupz Aakesons *Vitello - 24 julehistorier* tager Vitello julen kærligt under behandling. Der går ild i julebagningen. Der spilles pakkeleg, og da æggeuret ringer, sidder Vitello sjovt nok med samtlige pakker - hvordan gik det mon til? Julemanden bliver sur og skubber til Vitello, da Vitello afslører hans sande identitet. Alligevel bliver det en dejlig jul, synes Vitello.

Nu vi er ved seje børn og deres ikke helt så seje forældre, må Jørn Jensens *Jul med Palle* også nævnes. I 2020 udkom en samlet udgave af de bøger om Palle og

hans far, som handler om julen. Med et lix-tal på 7 er det en bog, der kan læses på egen hånd af de yngre læsere, men den kan også sagtens læses højt, hvis tiden ikke er til de lange julefortællinger. Palle og hans far optræder som julemænd i det lokale center, der bliver fældet juletræer og lavet julemad - langt fra alt går som ønsket - men Palle og hans far får trods alt også en hyggelig jul.

De skøre og småkiksede forældre er i den grad også omdrejningspunktet i *Sallys far*-bøgerne af Thomas Brunstrøm og Thorbjørn Christoffersen. *Sallys far kringler julen* - selvfølgelig gør han det! Her går der også kuk i julemad og juletræ, men selvom far kommer til at putte kulør i risengrøden, der går ild i juletræet, mandlen ikke kommer i risalamanden, og julemanden ikke er en julemand, men en sørøver, så bliver det alligevel den bedste jul - ever. En hyggelig historie, der helt sikkert vil udløse mange grin, når den læses højt i klassen eller på PLC.

Sjov, skilsmisse og gys

Miras jul af Sabine Lemire og Rasmus Bregnhøj vil også gøre sig godt blandt de julebøger, der stilles frem på PLC, når december nærmer sig. Mange børn kan spejle sig i Mira og hendes hverdag. Hvordan griber man det an, når mor og far ikke længere bor sammen? Og hvad gør man, hvis ens nisseven i klassen er lige en tand for irriterende? Det er noget af det, læseren bliver lidt klogere på. Herudover gives der også hyggelige og konkrete anvisninger på, hvordan man laver blinkende nissegaver og andre kreative hjemmelavede julegaver, julechokolade og kræmmerhuse. Med mange fine illustrationer undervejs, dels til at ledsage opskrifterne og dels som et tegneserieafsnit i bogen.

Sidst, men ikke mindst, skal *Julemandens død* fremhæves. For det er ikke kun de helt unge læsere, der skal mærke, at det er jul. *Julemandens død*

er en rigtig julegyser. En klassiker. Har du eller dine elever i udskolingens endnu ikke læst bogen, kan I godt glæde jer. Nisser bliver tortureret og korsfæstet, børn besættes af mørke kræfter og slår deres forældre ihjel. Ondskaben i sin reneste form møder vi i nissen Krampus og hans klamme hjælpere, killikantzaroierne. Er man vild med *Djævlens lærling*, vil *Julemandens død* helt sikkert vække begejstring. Det er ikke en bog for sarte sjæle. Bogen kan nok ikke spredes ud over 24 (eller rettere 25) dage, for når først man kommer i gang, er den svær at lægge fra sig - og mon ikke selv en juleferie-hungerende 8. klasse vil lade sig opsluge af denne julefortælling, som er alt andet end en traditionel julehistorie. Det er en afsindig underholdende roman med stærke budskaber. En roman, der handler om det gode og det onde - også det, der bor i os selv. Husk at booke den på dit lokale cfu - og når du

det ikke i december, kan den heldigvis også læses resten af året!

Frøken Ignora holder jul af Katrine Marie Guldager. Illustrationer af Charlotte Pardi. Alinea 2010

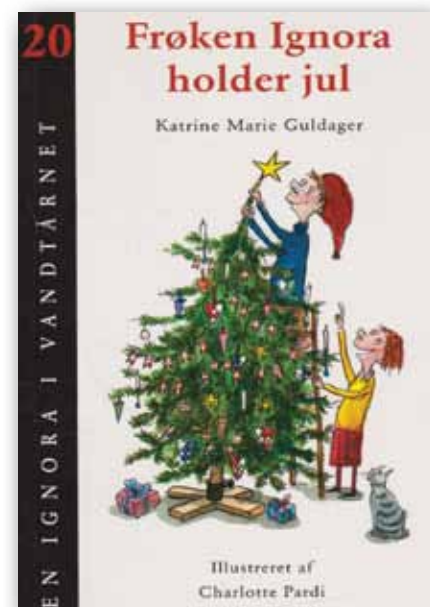
Vitello - 24 julehistorier af Kim Fupz Aakeson. Illustrationer af Niels Bo Bojesen. Gyldendal 2018

Jul med Palle af Jørn Jensen. Illustrationer af Claus Bigum. Alinea 2020

Sallys far kringler julen af Thomas Brunstrøm. Illustrationer af Thorbjørn Christoffersen. Carlsen 2019

Miras jul af Sabine Lemire. Illustrationer af Rasmus Bregnhøj. Gyldendal 2020

Julemandens død af Kenneth Bøgh Andersen. Høst 2013

Materialer om julen

Julekalenderens illustratør er Zarah Juul.

Af Janne Bjerring Larsen, lærer og PLC-medarbejder på Hvalsø skole

For at styrke vidensformidlingen og udvikle samarbejdet mellem kirke og skole, er der de senere 15-20 år blevet etableret et netværk mellem de folkekirkelige skoletjenester i Danmark. Skoletjenesterne udarbejder forskellige undervisningsmaterialer om skiftende temaer, eksempelvis Engleværksted, Digitale julekalendere, Jul i hele verden, Julens fortællinger, Jul i Vikingetiden m.v.

I 2015 enedes Roskilde Domprovsti og Greve-Solrød Provsti om at etablere en skoletjeneste, og i 2016-18 kom Lejre Provsti med ombord på SKIBET, som samarbejdet blev døbt. For at sikre det højst mulige niveau både teologisk og pædagogisk, skal dække skoletjenestens ansatte en teologisk såvel som en pædagogisk faglighed. De to ansatte er Teolog

Charlotte Hitzner og lærer Lotte Djursner.

Alle undervisningsmaterialer og projekter for indskoling, mellemtrin og udskoling tager afsæt i Fælles Mål for de dag, der indgår. SKIBET finansieres af kirkerne i de fire provstier, og alle materialer samt lærerkurser er gratis for folkeskoler, private/frie grundskoler og specialskoler i Roskilde, Lejre, Greve og Solrød kommuner.

I år tilbyder Folkekirkens skoletjeneste skolerne i Roskilde, Lejre, Greve og Solrød kommuner et gratis materiale bestående af en julefortælling og en julekalender til indskoling. Hver skoledag i december åbnes en låge i kalenderen, og der læses et kapitel i oplæsningsbogen *Hr. Nissen flytter med*. Efterfølgende kan eleverne fordybe sig yderligere i dagens emne på projektets hjemmeside. Det er dermed muligt at indlede hver dag i december med en kort lektion omkring

julens mange genstande, mysterier og traditioner. På den måde får eleverne får indsigt i, at julen, som vi kender den i Danmark, både har afsæt i folketroen og kristendommen.

I bogen bor Viggo, Wilma og deres hund, Hr. Nissen, på skift hos far og mor, også i december. Men i år er noget anderledes. Da de skal finde julepynten frem i laden hos far, er kasserne væk. Hr. Nissen finder dog et enkelt stykke julepynt: en engel, der hører til hjemme hos mor. Far og Wilma mener, at det er nissen, der er på spil, men Viggo er ikke overbevist. Han er vokset fra det der med nisser, synes han selv. Og så alligevel ikke helt - for hvad var det Hr. Nissen fik fært af ude i laden? Og så Wilma virkelig noget rødt bevæge sig i den mørke krog? ■

Se mere om materialer og muligheder i din kommune på Folkekirkensskoletjeneste.dk

Jagten på Sandheden – en bog ud over det sædvanlige

Af Anna Johansen, lærer og plc-vejleder på Ellebækskolen i Næstved

"Jagten på sandheden er en serie om venskaber, vanvittige teorier og en by, hvor intet helt er, som det ser ud til." Sådan lyder bagsideteksten og beskrivelsen passer godt: Det er en ret vanvittig bog

Vi starter med at høre om to ret almindelige friske drenge, Charlie og Amir, der er ude at køre på løbehjul. Charlie opdager et gammelt hus, som han ikke synes plejer at være der. Senere møder de Tosse-Torben som sælger avisen "Jagten på Sandheden".

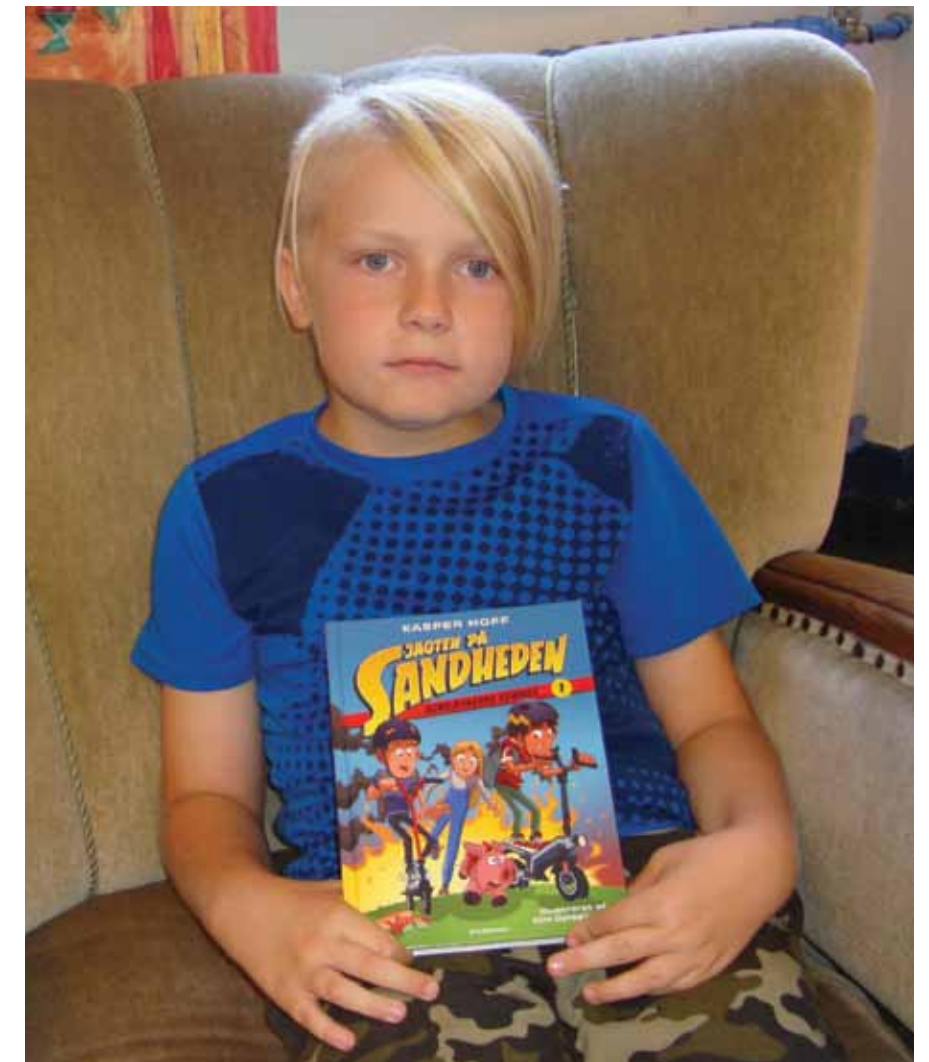
Inde i slikforretningen, hvor de køber tatoveringer, møder de en pige, der åbenbart ikke ved hvordan man handler i en butik. Hun stikker af fra butiksmanden, og så kommer børnene til at snakke sammen. Vega, som pigen heder, fortæller at hun er ude for at lede efter sin gris, "Bassemand". Derfra tager historien fart, det er nemlig tid til byens årlige grillmesterskab, og da grisen spiser kul, er der lagt op til en drabelig affære.

Kim Dalsgaards illustrationer kompletter Kasper Hoffs historie og gør den endnu mere medrivende. Det er en ret usædvanlig historie, som jeg lige skulle bruge lidt tid til at vænne mig til. For at høre hvad børnene synes om den, fik jeg en elev i 3. klasse til at læse og fortælle om den. Herunder kan du læse hvad Sebastian Borg Mejer i 3.a på Ellebækskolen i Næstved fik ud af læsningen:

Hvad var det sjoveste ved bogen?

- Det sjoveste var at grisen kunne spise kul og sprøjte ild.

Hvor var den mest spændende?

Sebastian Borg Mejer i 3.a på Ellebækskolen i Næstved giver bogen 4,5 ud af 5 stjerner.

- Det var der hvor grisen havde spist de grillendes kul og børnene og grisen blev jagtet af dem.

Hvordan var det med børnene?

- Jo, de var sjove at følge. Vigga er et rumvæsen, en prinsesse, og hendes far og mor vil overføre tronen til hende. De kommer fra planeten Salix og hun må ikke komme ud og møde mennesker for hendes forældre.

Hvad synes du om bogen?

- Den var meget spændende og

handlingen var god. Det var sjovt at virkelighed og fantasier blev blandet, den var anderledes end andre bøger.

Hvor mange stjerner vil du give bogen?

- 4,5 stjerne ud af 5. ■

Jagten på sandheden 1, Rumvæsnerne kommer
Af Kasper Hoff
Illustreret af Kim Dalsgaard
134 sider
Gyldendal 2021

Ny gysende fortælling af Lars Daneskov

"Gribende og dragende uhyggelig thriller om tab og sorgen ved at miste ... Inden for sin genre, er dette noget af det bedste, den altid dygtige forfatter har skrevet."

– Dansk BiblioteksCenter

"Med døden til følge er en GOD roman til mellemtrinnet, som nærmest læser sig selv. Sproget er let - som altid med Daneskov - og historiens plot er dragende."

– Bogoplevelsen

"De varmeste anbefalinger fra 6. klasse, jeg synes, at bogen har undervisningspotentiale, men er bestemt også en bog, der kan læses for sin gode historie eller for at forstå sin egen sorg."

– Skolebibliotekaren Lene

Download gratis Læs og tal sammen-materiale om *Med døden til følge* på Gutkind.dk.
På Gutkind.dk kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev for professionelle litteraturformidlere og holde dig opdateret om forlagets bøger og forfattere.

Gutkind